

## RASQ-eftermodellen

### Resumé:

*I nedenstående papir beskrives en ny eftermodel til ADAM, som regner ADAMs erhvervsfordelte beskæftigelsestal om svarende til RAS-definitionen af beskæftigelse fordelt på de 27 RAS-brancher.*

---

g:\sbo\fra\_jao\pcim\vejl\vejlpap.wp

Nøgleord: RAS, NR, RIMO, brancher, erhverv, DB93, beskæftigelse

## 1. Indledning

RASQ-eftermodellen til ADAM er et beskedent PCIM program, som konverterer ADAMs erhvervsfordelte beskæftigelsestal til RAS branchefordelte beskæftigelsestal (på de nye Dansk Branchekode 1993, DB93, brancher). Endvidere er der til modellen dannet en række tabeller, hvis formål er at belyse de særlige forhold, der gør sig gældende i forbindelse med RASQ-eftermodellen.

Baggrunden for at det har været nødvendigt at lave et sådant modul er, at RIMO-modellen anvender beskæftigelsen opdelt i RAS-brancher. Man har dog ønsket at indarbejde ADAMs konjunkturer i modellens resultater, hvorfor det skal være muligt at overføre tallene mellem de to modeller. Dette er nu muliggjort med RASQ-eftermodellen. Undervisningsministeriet har ligeledes brug for en sådan PCIM eftermodel, da AU-modellen ligeledes tager udgangspunkt i erhvervsfordelte RAS arbejdsudbud- og beskæftigelsestal.

## 2. Eftermodellen og dens egenskaber

Omregningen mellem de to modeller er lavet med udgangspunkt i en matrix leveret af National Regnskabet, som viser sammenhængen mellem RAS-beskæftigelsen på de 27 nye DB93 brancher og NR-beskæftigelsen på 131-erhverv i 1992.<sup>1</sup> Denne matrix er herefter rensset for de særlige opdelinger af bygge- og anlægsbranchen, for offentlige tjenester i alt og for imputerede finansielle tjenester, da de ovennævnte grupperinger af NR-erhvervene ikke anvendes i ADAM. Herefter har man en 125x27 matrix. De 125 NR-erhverv er herefter aggregeret til ADAM erhvervene, dog udvidet med en underopdeling af den offentlige sektor og en gruppe med uoplyst erhverv, i alt 27 erhverv. Dvs. vi ender op med en 27x27 matrix med beskæftigelsen i RAS-brancher på den ene led og beskæftigelsen i NR-erhvervene på den anden.

Med udgangspunkt i denne matrix er det nu muligt at se, hvorledes den NR-fordelte beskæftigelse fordeler sig på RAS-brancherne. Eksempelvis kan man se, at 1000 beskæftigede i ADAMs a-erhverv (landbruget) giver ca. 908 beskæftigede i RAS-branchen landbrug, gartneri og skovbrug, 55 beskæftigede i fiskeri mv., lidt under 1 mand i jern- og metalindustri, 2 mænd i bygge- og anlægsvirksomhed, én mand i engros og agenturhandel, én mand i detailhandel

---

<sup>1</sup> Det skal bemærkes, at RAS-tallene har ændret datering i løbet af de seneste år. Det er nu sådan, at RAS 1994 er de tal, som er opgjort i november 1993. Tidligere var det således, at RAS-tallene fra november 1991 var dateret 1991. I det følgende er anvendt sidstnævnte datering. Det betyder, at når vi taler om RAS-1994 mener vi faktisk RAS-1995, hvis man anvender den nye datering. Denne datering er ligeledes opretholdt i datafilerne.

Omtalte 131 NR-erhverv, er de officielt udmeldte 117 erhverv, jf. NR 1993 tabel 5.1, udvidet med en underopdeling af den offentlige sektor (8 erhverv), en underopdeling af bygge- og anlægserhvervene (4 erhverv), imputerede finansielle tjenester og gruppen af uoplyste erhverv.

og reparations virksomhed, lidt under én mand i transport virksomhed, 29 mænd i udlejnings og ejendomsformidling og én mand i henholdsvis undervisning, renovation, foreninger ol., og uoplyste erhverv. Der er altså tale om en relativt kompliceret sammenhæng mellem de to erhvervsgrupperinger. Disse oplysninger er således anvendt til at danne en overgang mellem de 27 NR-erhverv og de 27 RAS-brancher. Som bekendt opererer ADAM kun med 19 erhverv, det er derfor nødvendigt først at opsplitte den offentlige beskæftigelse, *Qo*, på de 8 undergrupper.<sup>2</sup> Disse 8 undergrupper er: generelle offentlige tjenester, forsvar, uddannelse og forskning, sundhedsvæsen, sociale foranstaltninger, boligforhold mv., rekreative og kulturelle tjenester samt endelig erhvervsøkonomiske foranstaltninger. Dette er gjort helt simpelt med udgangspunkt i opdelingen i 1991, dvs. det er antaget, at beskæftigelsen i de enkelte undergrupper udgør en konstant andel af den samlede offentlige beskæftigelse. Den sidste erhvervsgruppering, uoplyste erhverv, har det ikke været muligt at lave en fornuftig overgang for.

Den ovennævnte matrix indeholder tal for beskæftigelsen opgjort efter RAS-definitionen af beskæftigelse. Desværre stemmer RAS-definition og NR-definitionen af beskæftigelse langt fra overens.<sup>3</sup> Sammenligner man beskæftigelsestallene aggregeret i ADAM-erhverv fra denne matrix med beskæftigelsestallene i ADAMs databank ses, at for enkelte erhverv er der tale om ganske betragtelige afvigelser. Eksempelvis er beskæftigelsen, *Qh*, 34% større opgjort efter RAS-definitionen end opgjort efter NRs definition. Det betyder, at tager man blot beskæftigelsestallene fra ADAM og omgrupperer disse efter RAS-brancherne, da får man ikke RAS-beskæftigelsestallene. Der er både tale om forskellige niveauer og forskellige dateringer. Dateringen i RAS svarer til ultimodatering (den gamle definition), mens NRs beskæftigelse er årsgennemsnit, svarende til mediodatering. RASQ-eftermodellen tager derfor, for at sikre ens datering, gennemsnit mellem NR-beskæftigelsestallene i to på hinanden følgende år. Vi har endvidere for at sikre, at niveauerne passer, korrigeret de til RAS-brancher omgrupperede ADAM-beskæftigelsestal, så 1992 tallene passer.<sup>4</sup> Det betyder, at RASQ-eftermodellens beskæftigelsestal omregnet til RAS er lig med RAS-tallene i 1992.<sup>5</sup>

Vi har for at sikre, at modellen fungerer hensigtsmæssigt, undersøgt, hvor godt den rammer RAS-tallene i 1993. Generel er der tale om beskedne afvigelser, jf. tabel 1, under 5 % for de fleste brancher. For enkelte brancher er der op mod 10 % forskel, men da der er tale om brancher med relativt få beskæftigede, rykker det ikke ved det overordnede indtryk af, at det ser

---

<sup>2</sup> Det manglende erhverv, for at vi når de 27, er gruppen af uoplyste erhverv.

<sup>3</sup> Jf. SBO 7. november 1995.

<sup>4</sup> Bemærk at denne konstruktion betyder, at såfremt NRs 1992 tal revideres kraftigt, er det nødvendigt at lave omregningen om.

<sup>5</sup> Dvs. RAS-1993 med den nye datering, jf. fodnote 1.

nogenlunde fornuftigt ud.

**Table 1. Forskellen mellem omregnede og faktiske beskæftigelsestal 1993**

RAS-branche	Diff.	RAS-branche	Diff.
Landbrug mv.	2.3 %	Detailhandel og rep. undt. biler	2.6 %
Fiskeri mv.	9.9 %	Hotel- og restaurationsvirksomhed	2.5 %
Råstofudvinding	2.9 %	Transportvirksomhed	4.3 %
Nærings- og nyddelsmiddelindustri	0.1 %	Post- og telekommunikation	0.3 %
Tekstil, beklædnings- og læderindustri	8.7 %	Finansiering- og forsikringsvirksomhed	2.0 %
Træ-, papir- og grafisk industri	3.6 %	Udlejning og ejendomsformidling	0.3 %
Mineralolie-, kemisk- og plastindustri	2.2 %	Forretningsservice mv.	-1.9 %
Sten-, ler- og glasindustri mv.	3.6 %	Offentlig administration mv.	-2.1 %
Møbelindustri og anden industri	0.0 %	Undervisning	-3.6 %
Jern- og metalindustri	3.5 %	Sundhedsvæsen mv.	0.8 %
Energi- og vandforsyning	-0.5 %	Sociale institutioner mv	-3.4 %
Bygge- og anlægsvirksomhed	2.3 %	Renovation, foreninger og forlystelser mv.	-1.0 %
Handel m. biler, autorep., servicestat.	0.3 %	Uoplyste erhverv	8.4 %
Engros- og agenturhandel	2.6 %		

Man kan måske synes, at forskellen er meget stor, når der kun er forsøgt på at omregne ét år frem. Men man skal være opmærksom på, at NR er født som et gennemsnitstal for året, mens RAS er en opgørelse ultimo året. Der er derfor mindre variation i NRs beskæftigelsestal uanset, at vi ændrer dateringen ved at tage gennemsnit over to på hinanden følgende år. Derfor vil forskellene mellem de to kilder formentlig udjævne sig over en årrække, således at vi ikke nødvendigvis rammer væsentligt dårligere jo længere frem i tiden, vi omregner. Det er dog ikke muligt at verificere denne påstand, da der kun findes RAS-tal grupperet i overensstemmelse med DB93 i årene 1992 og 1993.

### 3. Anvendelse af RASQ-eftermodellen

Modellen er som omtalt indledningsvis et PCIM-modul, som skal afvikles i forbindelse med ADAM. I nedenstående afsnit er det beskrevet, hvorledes man anvender modellen. Installationen er beskrevet i bilag 1:

1. Start ADAM
2. Indlæs den ADAM-bank, hvis beskæftigelsestal ønskes omregnet til RAS, vha. *READ BANKNAVN*
3. Skriv *RASQ*  
Man bliver nu bedt om at sætte perioden. Default er 1992 til 2025, men denne kan ændres, således den passer med den indlæste bank eller kørslen i arbejdsområdet. Programmet beregner herefter ADAMs beskæftigelsestal både opdelt på de 27 NR-erhverv (19 plus den underopdelte offentlige sektor + gruppen af uoplyste erhverv) og omgrupperet til RAS-brancher. Men programmet kan ikke umiddelbart beregne RAS-beskæftigelsestallene, da beregningen kræver, at man leder ADAMs beskæftigelsestal, og dette ikke er muligt for det sidste år i banken/kørslen. Derfor bliver man endnu engang bedt om at sætte perioden, og denne gang skal slutperioden være lig den før indtastede slutperiode minus 1, således det er muligt at regne med leadede størrelser. RASQ-eftermodellen beregner nu RAS-beskæftigelsestallene.
4. Resultaterne ses nemmest ved at skrive *RASQTAB*.  
Man kommer herved ind i et tabeltræ, hvor det er muligt enten at se ADAM-beskæftigelsestal, ADAMs beskæftigelsestal omgrupperet til de 27 nye NR-erhverv, ADAMs beskæftigelsestal omgrupperet til 27 RAS-brancher (her stemmer hverken dateringen eller niveauet med RAS – erhvervene er blot omgrupperet), eller den vigtigste ADAMs beskæftigelsestal omregnet til 27 RAS-brancher. Det er ikke umiddelbart muligt at læse en bestemt tabel ind vha. tabel /... , jf. bilag 1.

Tallene kan siden skrives ud i en fil vha. en hensigtsmæssig PCIM-kommando.

Variablerne hedder:

<i>Qa1 - Qo1</i>	ADAMs beskæftigelsestal
<i>rql - rq27</i>	ADAMs beskæftigelsestal omgrupperet til RAS-brancher. Niveauet og dateringen stemmer ikke med RAS
<i>orq1 - orq27</i>	ADAMs beskæftigelsestal omregnet til RAS. Niveauet og dateringen skulle begge stemme overens med RAS-definitionerne. Det er normalt disse tal, som vil skulle eksporteres.

Rækkefølgen svarer til rækkefølgen i DB93, jf. bilag 2.

Der er endvidere dannet en række aggregater svarende til DB93s 9-gruppering. Disse aggregater hedder:

<i>orqls - orq9s</i>	For de til RAS-definition omregnede beskæftigelsestal
<i>rqls - rq9s</i>	For NRs beskæftigelsestal på RAS-brancher

Endelig er der en sum variabel for de omregnede beskæftigelsestal, *orqs*. Programmet giver som omtalt også beskæftigelsen på de 27 NR-erhverv, dvs. med opdeling af den offentlige sektor i 8 underkategorier. Variablerne for disse underkategorier hedder:

<i>Qog1</i>	Beskæftigelse ifbm. generelle offentlige tjenester
<i>Qof1</i>	Beskæftigelse i forsvar
<i>Qou1</i>	Beskæftigede ifbm. uddannelse og forskning
<i>Qos1</i>	Beskæftigede i sundhedsvæsenet
<i>Qoc1</i>	Beskæftigelse i sociale foranstaltninger
<i>Qok1</i>	Beskæftigede ifbm. rekreative og kulturelle tjenester
<i>Qoh1</i>	Beskæftigede ifbm. boligforhold mv.
<i>Qoe1</i>	Beskæftigelse ifbm. erhvervsøkonomiske foranstaltninger

## Bilag 1. Installation af RASQ-eftermodellen

RASQ-eftermodellen består af en PCIM-cmd fil med tilhørende add-fil samt et mindre tabelsystem med tilhørende menuer.

Fra og med maj 1996-udsendelsen af ADAM vil RASQ-eftermodellen blive installeret automatisk, når man installerer ADAM. Nedenstående har derfor ingen interesse for brugere med ADAM installeret efter Maj 1996. For brugere med ældre versioner af ADAM, marts 1995, installeres ADAM på følgende vis:<sup>6</sup>

Såfremt man har en standard opsætning af ADAM, gør man blot følgende for at installere modellen:

1. Skriv *a:instrasq a c*

Hvis man ikke har standard opsætningen skal man rette stiangevelserne i *instrasq.bat* filen på disketten. Endvidere skal stiangevelserne i filerne *rasq.cmd* og *rasqtab.cmd* begge i direktoriet *CMD*, samt filen *RASQ\RASQ.CMD* rettes.

Bemærk det er ikke umiddelbart muligt at vælge en af de nye tabeller med *TABEL /...*, da de nye tabeller ligger et andet sted end de gamle. Hvis man alligevel ønsker denne mulighed, skal man først skrive:

```
DEFDIR TABEL \ADAM\CMD\RASQ
```

Det betyder imidlertid, at man ikke kan kalde ADAMs standard tabeller vha. *TABEL /...* Hvis man ønsker det, skal man flytte tabel-direktorie-pointeren tilbage vha:

```
DEFDIR TABEL \ADAM\TABEL
```

---

<sup>6</sup> Der kan være problemer med editoren, hvis man anvender ældre versioner af PCIM. Problemet er, at PCIM versioner før 5.05 optager alt hukommelsen, og DOS-editoren derfor ikke kan køre. Såfremt man ønsker at anvende RASQ med ældre PCIM-versioner, skal man anvende en anden editor.

## Bilag 2. 9 og 27-grupperingerne fra DB93

Der findes 4 hovedgrupperinger af brancherne i DB93, henholdsvis en 9-, 27-, 53, og 111-standardgruppering. Vi vil her liste de to førstnævnte:

**Tabel 2. 9- og 27-grupperingerne i DB93**

27-std. Grupperingen	9-Std. Grupperingen
1. Landbrug, gartneri og skovbrug	
2. Fiskeri mv.	1. Landbrug, fiskeri og råstofudvinding
3. Råstofudvinding	
4. Nærings- og nyddelsmiddelindustri	
5. Tekstil-, beklædning og læderindustri	
6. Træ-, papir- og grafisk industri	
7. Mineralolie-, kemisk- og plastindustri mv.	2. Fremstillingsvirksomhed
8. Sten-, ler- og glasindustri mv.	
9. Jern- og metalindustri	
10. Møbelindustri og anden industri	
11. Energi- og vandforsyning	3. Energi- og vandforsyning
12. Bygge- og anlægsvirksomhed	4. Bygge- og anlægsvirksomhed
13. Handel m. biler, autorep. servicestationer	
14. Engros- og agenturhandel undt. m. biler	5. Handel, hotel- og restaurationsvirksomhed
15. Detailhandel og reparationsvirksomhed undt. biler	
16. Hotel- og restaurationsvirksomhed	
17. Transportvirksomhed	6. Transportvirksomhed, post og telekommunikation
18. Post og telekommunikation	
19. Finansiering- og forsikringsvirksomhed	
20. Udlejning og ejendomsformidling	7. Finansieringsvirksomhed forretningsservice
21. Forretningsservice mv.	
22. Offentlig administration mv.	8. Offentlige og personlige tjenesteydelser
23. Undervisning	
24. Sundhedsvæsen mv.	
25. Sociale institutioner mv.	
26. Renovation, foreninger og forlystelser mv.	
27. Uoplyst erhverv	9. Uoplyst erhverv